

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)

Кафедра обліку та оподаткування

ЕКОНОМІЧНА СТАТИСТИКА

EKONOMICHNA STATYSTYKA

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ**

Для всіх галузей знань та спеціальностей

Вінниця 2021

Розробник: Ірина ЛОБАЧЕВА, к.пед.н., доцент

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри обліку та оподаткування «15» січня 2021 року, пр. № 01; засіданні методичної комісії обліково-фінансового факультету «23» лютого 2021 року, пр. № 02.

Рецензент: Олена КУДИРКО, к.е.н., доцент

Редактор: Фатєєва Т. Д.
Комп'ютерна верстка: Шуляк Н.В.

Підп. до друку 09.03.2021 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний
Друк ксероксний. Ум. друк. арк. 2,32.
Обл.-вид. арк. 1,40. Тираж 5. Зам. № 51.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

1. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Методичні рекомендації та завдання до самостійної роботи студентів з дисципліни «Економічна статистика» складено відповідно до затвердженої робочої програми дисципліни «Економічна статистика» для здобувачів вищої освіти всіх галузей знань та спеціальностей.

Метою самостійної роботи студентів є поглиблення теоретичних знань у галузі економічної статистики, з акцентуванням їх уваги на методах економічної статистики, а також розвиток умінь та навичок використовувати набуті теоретичні знання у практичній професійній діяльності.

Дисципліна «Економічна статистика» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань і набуття практичних навичок оцінювання соціально-економічних явищ та процесів, які відбуваються в країні.

Предметом навчальної дисципліни є розміри і кількісні співвідношення між масовими суспільними явищами на сучасному рівні, закономірності їх формування, розвитку, взаємозв'язку.

Завданням дисципліни є висвітлення теоретично-прикладного курсу на сучасному рівні, який відповідав би вимогам підготовки висококваліфікованих фахівців з економіки, здатних проектувати, впроваджувати та використовувати знання з економічної статистики, а саме:

- ознайомлення студентів з діяльністю статистичних організацій, класифікаціями і групуваннями, із статистичними методами вивчення населення країни та світу, його життєвого рівня, національного багатства країни та капітальних вкладень, а також із системою національних рахунків;

- оволодіння студентами методикою дослідження макроекономічних показників країни, статистичних показників торгівлі, зовнішньоекономічних зв'язків та статистики фінансів;

- сприяння успішному оволодінню студентами економічною статистикою, що дасть їм змогу здійснювати аналіз взаємозв'язків соціально-економічних явищ та процесів у світі і визначати тенденції та закономірності розвитку міжнародної та національної економіки і соціального становища в країнах світу.

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні *знати* теоретичні основи та практичні підходи використання загальної теорії статистики та математичної статистики в розрахунках з використанням різних джерел інформації.

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні *розуміти* кількісні й якісні аспекти розвитку країни та її світогосподарських зв'язків, а також регіонів світу у цілому.

Дисципліна економічної статистики призначена допомогти економістам різних профілів зрозуміти сутність статистичних даних при використанні різних джерел інформації.

Методичні рекомендації побудовано таким чином, щоб студент мав змогу ознайомитися з широким колом літературних джерел з дисципліни «Економічна статистика». Вони мають на своїй меті допомогти здобувачу вищої освіти логічно мислити та обґрунтовувати правильність вибраних відповідей.

Самостійна робота студентів передбачає:

- опрацювання лекційного матеріалу тем дисципліни;
- підготовка до практичних занять;
- вивчення і опрацювання нормативних, статистичних, літературних джерел та методичних розробок з питань економічної статистики;
- виконання індивідуальних самостійних завдань;
- підготовка окремих тем і проблемних питань, їх презентація та обговорення на практичних заняттях;
- підготовка доповідей та участь у студентських наукових конференціях.

До кожної теми надано перелік питань для самостійного вивчення, практичні ситуації для вирішення, питання для самоконтролю. У процесі самостійної роботи студенти мають вивчати лекційний матеріал, доповнювати його вивченням матеріалу з рекомендованих джерел, конспектувати законодавчі акти та нормативні документи, вирішувати ситуаційні завдання.

Оцінювання результатів та якості виконання самостійної роботи здійснює викладач шляхом тестування, перевірки виконаних завдань, індивідуальних консультацій та складання письмового іспиту.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

«Економічна статистика» для здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» всіх галузей знань та спеціальностей

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю
	Усього годин/кредитів	з них			
		лекції	практичні заняття	самостійна робота студентів	
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Предмет, методологія та завдання економічної статистики. Основні статистичні класифікації.	14	2	2	10	ІЗ, УО, Т, Р
Тема 2. Статистика населення.	23	4	4	15	ПО, ІЗ, УО, Т, КТ
Тема 3. Статистика життєвого рівня населення	21	4	4	13	ІЗ, УО, Т, Р
Тема 4. Статистика ринку праці. Статистика продуктивності та оплати праці.	18	4	4	10	ІЗ, УО, Т, Р
Тема 5. Статистика національного багатства.	16	4	4	8	ІЗ, УО, Т, Р
Тема 6. Статистика продукції.	19	2	4	13	ІЗ, УО, Т, Р
Тема 7. Статистика ринку товарів та послуг. Статистика цін.	14	4	4	6	ІЗ, ПО, Т, Р
Тема 8. Статистика фінансів, грошово-кредитної та банківської системи.	21	4	4	13	ІЗ, УО, Т, Р
Тема 9. Статистичний аналіз результатів економічної діяльності.	20	4	2	14	ІЗ, УО, Т, Р, ДК
Тема 10. Статистика зовнішньоекономічної діяльності.	14	2	2	10	ІЗ, УО, Т, Р, КТ
Разом за семестр	180/6	34	34	112	
Підсумковий контроль - Екзамен					

Умовні позначення:

УО – усне опитування;	ІЗ – індивідуальне завдання;
ПО – письмове опитування;	КТ – комп'ютерне тестування;
Т – тестування;	ДК – розрахунки та дослідження з використанням комп'ютера.
Р – реферат;	

3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ КОНКРЕТНИХ ТЕМ / ПИТАНЬ

Тема 1. Предмет, методологія та завдання економічної статистики. Основні статистичні класифікації.

Методичні рекомендації до вивчення теми

При вивченні цієї теми здобувачам вищої освіти необхідно зрозуміти роль і місце економічної статистики як науки, її предмет та методи, історію розвитку економічної статистики, напрямки розвитку сучасної економічної статистики, її завдання; знати міжнародні статистичні органи (Статистична комісія ООН, Статистичне Управління Європейського співтовариства (Євростат), статистичні органи зарубіжних країн); економіко-статистичні стандарти, критичні проблеми економічної статистики.

При вивченні цієї теми здобувачам вищої освіти необхідно зрозуміти основні класифікації економічної статистики, міжнародні класифікації видів економічної діяльності, міжнародні класифікації продукції, міжнародні функціональні класифікації (витрат за цілями), міжнародні класифікації занять, професій і освіти, міжнародні досвід побудови системи статистичних реєстрів, особливості класифікацій видів економічної діяльності в Україні.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 2, 4.

Додаткові: 6, 7, 9.

Інтернет-ресурси: 1, 7.

Питання до самостійного вивчення:

1. Статистичне законодавство України.
2. Роль класифікацій у статистичному аналізі. Організація та ведення Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України (ЄДРПОУ)
3. Державний класифікатор продукції та послуг (ДКПП). Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТ ЗЕД).
4. Основні рахунки СНР. Система найважливіших агрегатів СНР та їх визначення.
5. Особливості класифікацій видів економічної діяльності в Україні.

Перелік індивідуальних завдань

Завдання 1.

Проаналізуйте визначення поняття «Економічна статистика» із посиланням на 10-12 літературних джерел. Проведіть їх критичний аналіз. Запропонуйте своє тлумачення даного поняття.

Завдання 2.

Визначте місце економічної статистики в системі наукових дисциплін. Побудуйте структурну схему взаємозв'язків економічної статистики з іншими навчальними дисциплінами.

Завдання 3.

Згідно показників підприємств України за видами економічної діяльності за 2020 рік визначити коефіцієнти локалізації обсягу продукції; провести групування даних, утворивши дві групи (що виробляють товари та що виробляють послуги); визначити співвідношення обсягу реалізованої продукції та чисельності найманих працівників для утворених груп; зробити висновки.

Вид економічної діяльності	Кількість найманих працівників, тис. осіб	Обсяг реалізованої продукції, млн. грн.
Сільське, лісове та рибне господарство	669,9	166277,9
Промисловість	3019,5	1493850,1
Будівництво	373,2	144765,8
Вид економічної діяльності	Кількість найманих працівників, тис. осіб	Обсяг реалізованої продукції, млн. грн.
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	1711,7	1782399,7
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	983,8	224523,5
Тимчасове розміщення й організація харчування	222,8	30322,4
Інформація та телекомунікації	223,0	94278,2
Фінансова та страхова діяльність	298,4	196569,0
Операції з нерухомим майном	208,6	61518,0
Професійна, наукова та технічна діяльність	268,1	164737,8
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	304,1	41498,1
Освіта	27,2	2490,4
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	95,4	10881,7
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	41,9	13956,9
Надання інших видів послуг	67,8	9256,6

Завдання 4.

За наведеними даними:

- з використанням КВЕД призначити коди видів діяльності;
- визначити основний вид діяльності суб'єкта господарювання (за методом TOPDOWN).

Вид діяльності	Валовий дохід, тис. ум. гр. од.
Вирощування розсади квітів	25,6
Виробництво дерев'яної тари	37,9
Роздрібна торгівля сушеними фруктами та консервованими фруктами та овочами	72,1

Питання для самоконтролю:

- 1.Що є предметом економічної статистики?
- 2.Якими методами користуються при здійсненні статистичних досліджень в економічній статистиці?
- 3.Які завдання вирішує економічна статистика?
- 4.Назвіть основні завдання Статистичної комісії ООН.
- 5.Висвітліть основну функцію Статистичного відділу ООН.
- 6.Назвіть групи міжнародних організацій, що утворені за масштабом і характером статистичних даних, які вони публікують.
- 7.Назвіть міжнародні організації, які співпрацюють з ООН у галузі статистики.
- 8.Висвітліть основні напрями діяльності Євростату.
9. Для чого призначена класифікація економічної статистики?
10. Що означає термін класифікація?
11. Які існують міжнародні статистичні класифікатори?
12. Сформулюйте визначення стандартного коду.
13. Для чого призначена міжнародна стандартна галузева класифікація?
14. Назвіть функції класифікації економічної статистики.

Тема 2. Статистика населення.

Методичні рекомендації до вивчення теми

При вивченні цієї теми здобувачам вищої освіти необхідно знати категорії населення як об'єкта статистичного вивчення, основні джерела статистичної інформації про населення країни, демографічні показники структури населення його природнього та механічного руху, як визначається динаміка чисельності населення, методи прогнозування чисельності населення.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 2, 3, 4.

Додаткові: 1, 3, 7, 8.

Інтернет-ресурси: 2, 5.

Питання до самостійного вивчення:

1. Основні джерела статистичної інформації про населення.
2. Показники динаміки чисельності населення, їх розрахунок.

Перелік індивідуальних завдань

Завдання 1.

Середньорічна чисельність населення в країні А складає 35338 тис. осіб, в країні Б – 54182 тис. осіб. За наведеними даними розрахувати загальний та сумарний коефіцієнти народжуваності для кожної країни. Порівняти їх та зробити висновки.

Вік, років	Країна А		Країна Б	
	Чисельність жінок, тис. осіб	Чисельність народжених дітей, тис. осіб	Чисельність жінок, тис. осіб	Чисельність народжених дітей, тис. осіб
15-19	1234	39	2031	45
20-24	1432	108	2284	162
25-29	1265	185	2213	345
30-34	1332	98	2212	152
35-39	1351	55	2301	86
40-44	1302	2	2321	2
45-49	1402	1	2351	1

Завдання 2.

Згідно представлених даних розрахувати відсутні показники, здійснити порівняльний аналіз, зробити висновки.

Країна	Середньорічна чисельність населення, млн., осіб	Народилось, тис. осіб	Померло, тис. осіб	Загальний коефіцієнт народжуваності, ‰	Загальний коефіцієнт смертності, ‰	Коефіцієнт природного приросту, ‰	Очікувана тривалість життя при народженні, років	Сумарний коефіцієнт народжуваності
А	18700	234,2			11		74	1,41
Б		512			12	-0,2	77	1,52

Завдання 3.

Станом на початок року загальна чисельність населення країни Х складає 32,7 млн., осіб, в т.ч. чоловіків 15,1 млн. осіб, жінок – 17,6 млн. осіб, чисельність жителів у віці до 65 років – 29,5 млн. осіб. Оцінити рівень диспропорціональної статевої структури населення, розрахувати коефіцієнт старості суспільства та оцінити його за рекомендаціями ООН.

Завдання 4.

Згідно даних визначити фізичну щільність населення та провести їх порівняльний аналіз.

Країни	Чисельність населення, млн. осіб	Площа території, тис. кв. км
Китай	1303,7	9597
Індія	1097,0	3287
Японія	127,8	376
Австралія	20,4	7741

Завдання 5.

На початок року чисельність постійного населення країни Х становила 37981,5 тис. осіб. Протягом року народились 483,5 тис. осіб, померли 591,3 тис. осіб, вибули 18,2 тис. осіб. Чисельність постійного населення на кінець року становила 38067,2 тис. осіб.

Визначити показники природного та механічного руху населення.

Завдання 6.

Чисельність країни X на початок року становила 44730,2 тис. осіб. Протягом року народились 461,3 тис. осіб, померли 591,4 тис. осіб, виїхали за межі країни 15,7 тис. осіб, прибули на постійне проживання 22,5 тис. осіб, зареєстровано шлюбів 298,7, розлучень – 152,5.

Визначити середньорічну чисельність населення, коефіцієнти народжуваності, смертності, природного та механічного руху, коефіцієнт життєвості, шлюбності та розлучень.

Завдання 7.

Визначити коефіцієнти економічного (трудового) навантаження населення, якщо: на початок року чисельність населення у віці, який молодше працездатного, становила 1,6 млн. осіб; в працездатному віці – 6,1 млн. осіб; старше за працездатний вік – 1,5 млн. осіб

Завдання 8.

Чисельність населення області на начало року – 2460 тис. осіб, а на кінець року – 3510 тис. осіб. На протязі року народилось 50 тис. осіб, померло 20 тис. осіб, в тому числі дітей до 1 року – 1060, з них 650 дітей народження даного року та 430 дітей народження минулого року. В області за рік прибуло 97 тис. осіб. Вибуло з області з різних причин – 7,8 тис. осіб.

Визначити показники природного та механічного руху населення. Зробити висновки.

Завдання 9.

Чисельність населення області на 1 січня 2021 р. складала 1,6 млн. осіб. Середньорічний темп приросту населення у попередні 4 роки склав 18%.

Визначити перспективну чисельність населення на 1 січня 2021 року.

Завдання 10.

Чисельність жителів населеного пункту – 22 тис. осіб, протягом року народилося 580 осіб, померло 300 осіб, прибуло 24 особи, виїхало 6 осіб.

Визначити перспективну чисельність населеного пункту через 3 роки, умовно приймаючи, що всі коефіцієнти динаміки чисельності населення залишаються незмінними. Зробити висновки.

Питання для самоконтролю:

1. Які основні завдання статистики населення?
2. Дайте характеристику основним категоріям населення.
3. Дайте визначення поняттю природний рух.
4. Які є головні показники перепису населення?
5. Назвіть абсолютні та відносні показники механічного руху населення.

Тема 3. Статистика життєвого рівня населення.

Методичні рекомендації до вивчення теми

При вивченні цієї теми здобувачам вищої освіти необхідно знати статистичні показники доходів і витрат населення, поняття диференціації населення за рівнем доходів, статистичні показники житлових умов, рівня освіти, охорони здоров'я, узагальнюючі показники рівня життя у світовій практиці.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 2, 3, 4.

Додаткові: 1, 2, 3, 7, 8.

Інтернет-ресурси: 2, 5.

Питання до самостійного вивчення:

1. Диференціація населення за рівнем доходів.

Перелік індивідуальних завдань

Завдання 1.

Згідно даних про доходи населення України визначити їх структуру, розрахувати показники структурних зрушень, зробити висновки.

Показники	1 рік	2 рік
Доходи, грн., у т.ч.:	1266753	1457864
заробітна плата	529133	609394
прибуток та змішаний дохід	200230	224920
доходи від власності (одержані)	68004	80769
соціальні допомоги та інші одержані поточні трансферти	469386	542781

Завдання 2.

Номінальна заробітна плата зросла в звітному періоді порівняно з базисним на 10%, а ціни зросли на 25%.

Визначити, як змінилась за звітний період реальна заробітна плата.

Завдання 3.

До підвищення цін в середньому за день продаж становив 250 одиниць товару, ціна за штуку 20 грн. Після підвищення цін до 25 грн. обсяг продажу скоротився до 150 одиниць в день.

Визначити коефіцієнт цінової еластичності попиту.

Завдання 4.

Ціни на товари і послуги підвищились у звітному періоді порівняно з базисним на 15%. Визначити, як змінився індекс купівельної спроможності грошової одиниці, дати економічну інтерпретацію.

Завдання 5.

Середньорічна чисельність населення району становила 1,1 млн. чол., сукупні грошові доходи за рік – 5610 млн. грн., ціни на товари та послуги за рік зросли на 15 %. Визначити індекс купівельної спроможності гривні, реальний середньодушовий грошовий дохід.

Завдання 6.

Середньодушовий дохід за місяць у районі зріс з 3560 до 4280 грн. Споживання хліба та хлібопродуктів, відповідно, з 9,0 до 11 кг. Охарактеризувати динаміку зазначених показників. Визначити коефіцієнт еластичності споживання хліба та хлібопродуктів від доходу.

Завдання 7.

Середньомісячна (номінальна) заробітна плата на одного працівника області становила у базисному році в середньому 5220 грн., а у звітному періоді – 6240 грн. Ціни на товари і послуги підвищились у звітному періоді порівняно з базисним на 6%. Витрати соціального страхування, пенсії, витрати з бюджету на освіту, медичне обслуговування та інші надходження із суспільних фондів споживання збільшився з 76 до 94 грн. у розрахунку на одну особу.

Визначити: 1) індекс купівельної спроможності 1 грн.; 2) індекс номінальної заробітної плати; 3) індекс кінцевих доходів населення; 4) індекс реальних доходів населення. Зробити висновки.

Завдання 8.

Динаміка макроекономічних показників країни характеризується даними:

Показники	Базисний рік	Поточний рік
ВВП на душу населення у поточних цінах, грн.	2610	3500
Фактичне кінцеве споживання на душу населення, грн.	1830	2380
Індекс споживчих цін	1,20	1,26

Визначити: 1) розмір реального ВВП на душу населення в кожному році; 2) індекс розміру ВВП на душу населення.

Зробити висновки.

Завдання 9.

Є данні, що характеризують рівень життя населення Мозамбіку (країна, що розвивається).

Визначити індекс бідності населення.

Показники	Значення
Відсоток населення, яке за прогнозом не доживе до 40 років	38,0
Відсоток неграмотного дорослого населення	40,1
Відсоток населення, яке не має доступу до якісної питної води	37,0
Відсоток населення, яке не має доступу до медичних послуг	61,0
Відсоток дітей у віці до 5-ти років зі зниженою масою тіла	27,0

Питання для самоконтролю:

1. Дайте визначення поняттю "рівень життя населення".
2. В чому суть номінальної та реальної заробітної плати?
3. Назвіть джерела доходів населення.
4. Назвіть узагальнюючі показники рівня життя населення у світовій практиці.

Тема 4. Статистика ринку праці. Статистика продуктивності та оплати праці.

Методичні рекомендації до вивчення теми

При вивченні цієї теми здобувачам вищої освіти необхідно знати про міжнародну організацію праці, основні категорії трудових ресурсів, економічно активне і неактивне населення. Вміти розраховувати статистичні показники зайнятості та безробіття. Знати форми заробітної плати, які використовуються в міжнародній статистиці, статистичні показники продуктивності праці та показник глобальної продуктивності праці.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 2, 3, 4.

Додаткові: 1, 2, 3, 4, 5, 7, 18, 22.

Інтернет-ресурси: 1, 4.

Питання до самостійного вивчення:

1. Показники глобальної продуктивності праці.

Перелік індивідуальних завдань

Завдання 1.

1. За наведеними даними визначити для кожного періоду:

- а) чисельність зайнятого та економічно активного населення;
- б) коефіцієнт активності населення;
- в) коефіцієнти зайнятості та безробіття для економічно активного населення;
- г) коефіцієнти пенсійного та демографічного навантаження економічно активного населення.

Зробити аналіз динаміки визначених показників.

тис. осіб

Показники	Базисний період	Звітний період
1. Загальна чисельність населення	6000	6100
2. Чисельність зайнятого цивільного населення	2730	2765
3. Чисельність армії	110	115
4. Чисельність дітей до 16 років	1670	1710
5. Чисельність осіб пенсійного віку	950	1030
6. Чисельність безробітних	165	185

Завдання 2.

Згідно умовних даних за різними видами діяльності визначити:

- а) індивідуальні індекси заробітної плати;
- б) індекси середньої заробітної плати змінного, фіксованого складу та структурних зрушень;
- в) абсолютну зміну фонду оплати праці за рахунок зміни середньої заробітної плати та чисельності робітників.

Зробити висновки.

Види діяльності	Базовий період		Звітний період	
	Середня чисельність робітників, тис. осіб	Фонд заробітної плати, млн. у.г.о.	Середня чисельність робітників, тис. осіб	Фонд заробітної плати, млн. у.г.о.
1. Промисловість	640	1735	648	2805
2. Будівництво	170	2250	175	3264
3. Транспорт	210	2390	223	3406

Завдання 3.

Спискова чисельність робітників підприємства склала на дату (осіб): на 01.01 – 7410; на 01.04 – 7428; на 01.07 – 7452; на 01.10 – 7468; на 3.12 – 7484.

Визначити середню спискову чисельність робітників за рік: 1) за даними про їх чисельність на початок і кінець року; 2) за даними про їх чисельність на початок кожного кварталу. Порівняти і пояснити результати.

Завдання 4.

Продукція промислового підприємства за квартал становила 6450 тис. дол. Середня чисельність робітників за цей період – 480 осіб, що складало 80% всієї чисельності працюючих на підприємстві.

Визначити показники продуктивності та трудомісткості праці в розрахунку на одного робітника та на одного працівника та пояснити взаємозв'язок між цими показниками. Зробити висновки.

Завдання 5.

За підприємством у базисному та звітному роках є такі дані:

Вид продукції	Обсяг випущеної продукції, тис. шт.		Витрати робочого часу на випуск продукції, тис. людино-годин	
	Базовий рік	Звітний рік	Базовий рік	Звітний рік
А	50	62	34	42
Б	58	86	29	38

Визначити: 1) індивідуальні індекси продуктивності праці; 2) загальний індекс продуктивності праці; 3) індекси середньої продуктивності праці змінного, фіксованого складу та структурних зрушень. Зробити висновки.

Завдання 6.

За підприємствами галузі з випуску однорідної продукції маємо такі дані:

Підприємство	Всього відпрацьовано, тис. людино-годин		Зміна продуктивності праці, %
	Базовий рік	Звітний рік	
1	460	660	+ 12
2	390	1100	-3

Визначити: 1) зведений індекс продуктивності праці; 2) абсолютний розмір зміни робочого часу за рахунок зміни у рівні продуктивності праці за кожним підприємством і за двома підприємствами в цілому. Зробити висновки.

Завдання 7.

Наведено дані за підприємствами галузі з випуску однорідної продукції:

Підприємство	Базовий рік		Звітний рік	
	Обсяг виробництва, тис. т.	Чисельність робітників, осіб	Обсяг виробництва, тис. т.	Чисельність робітників, осіб
1	16350	1342	21230	1384
2	29205	2656	31160	2570

Визначити: 1) індекси середнього рівня продуктивності праці змінного, фіксованого складу та структурних зрушень; 2) абсолютну зміну середнього рівня продуктивності праці, а також за рахунок змін в рівні продуктивності праці в цілому за двома підприємствами і за рахунок зміни в рівні продуктивності праці за кожним підприємством і структурних зрушень у чисельності робітників. Зробити висновки.

Завдання 8.

Фонд заробітної плати робітників у базисному році становив 262 тис. дол. У звітному році середній заробіток робітника виріс на 12%, а чисельність робітників зменшилась на 16%.

Визначити: 1) зміну фонду заробітної плати робітників підприємства у звітному році порівняно з базисним; 2) абсолютну та відносну зміну фонду заробітної плати під впливом факторів: середнього заробітку робітника; чисельності робітників. Зробити висновки.

Завдання 9.

Є наступні данні про населення країн (тис. осіб):

Країни	Всього населення	Економічно активне населення	Населення старше 15 років	Зайняте населення	Безробітні
Ботсвана	1681	588	1067		144,4
Мозамбiк	14185	8540	8485		627
Японія	127770	66500	110070	63560	
США	296410	149320	217645	141730	7591
Китай	1292720		944320	744320	8000
Німеччина	82465	41150	70985		4813

Розрахувати відсутні показники та визначити:

- 1) коефіцієнти економічної активності;
- 2) коефіцієнти зайнятості та безробіття для економічно активного населення;
- 3) частку дітей в чисельності населення країн;
- 4) коефіцієнти заміщення працездатного населення;
- 5) коефіцієнти демографічного та пенсійного навантаження на зайняте населення.

Питання для самоконтролю:

1. Назвіть функції МОП.
2. Назвіть принципи МОП.
3. Що таке ринок праці?
4. Назвіть основні категорії ринку праці.
5. Дайте характеристику економічно активного та неактивного населення.
6. Назвіть абсолютні та відносні показники робочої сили.
7. Які є форми заробітної плати?
8. Які є статистичні показники продуктивності праці?

Тема 5. Статистика національного багатства.

Методичні рекомендації до вивчення теми

При вивченні цієї теми здобувачам вищої освіти необхідно знати поняття національного багатства, його складових та видів оцінки, джерела статистичних даних про національне багатство, систему показників простого та розширеного відтворення капіталу, методи розрахунку амортизації, поняття капітальних вкладень в економічній статистиці, їх склад, методи оцінки.

Вміти розраховувати показники простого та розширеного відтворення капіталу. Знати методи розрахунку амортизації (метод прискореної амортизації, метод постійного відсотка, кумулятивний метод).

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 2, 3, 4.

Додаткові: 2, 3, 5, 19.

Інтернет-ресурси: 1, 2, 7.

Питання до самостійного вивчення:

1. Джерела статистичних даних про національне багатство.

Перелік індивідуальних завдань

Завдання 1.

Є такі дані, тис. грн.: первісна вартість основних засобів на початок року – 62,0; знос основних засобів на початок року – 19,0; введено в дію нових основних засобів – 7,5; вибуло основних засобів протягом року за первісною вартістю – 4,8; залишкова вартість засобів, що вибули – 0,9; сума амортизації за рік – 8,9; товарна продукція у фіксованих цінах – 78,0.

Визначити:

- 1) повну первісну вартість основних засобів на кінець року;
- 2) залишкову вартість основних засобів на кінець року;
- 3) показники руху, стану та використання основних засобів.

Зробити висновки.

Завдання 2.

На початок року повна вартість виробничих основних засобів в галузі склала 2390 млн. грн., а за відрахуванням зносу – 1714 млн. грн. Надійшли нові основні засоби: у березні – 215 млн. грн., а у серпні – 920 млн. грн. Вибуття основних засобів за повною вартістю: в квітні – 700 млн. грн., у листопаді 130 млн. грн. Списано зносу на вибуття основних засобів 780 млн. грн. Сума нарахованої амортизації – 25,6 млн. грн.

Визначити:

- 1) середньорічну вартість основних засобів на кінець року;
- 2) показники руху основних засобів;
- 3) показники стану основних засобів;
- 4) показники використання основних засобів.

Зробити висновки.

Завдання 3.

Повна вартість основних засобів підприємств на початок року становила 4480 млн. грн., коефіцієнт зносу на початок року – 23%. Протягом року було введено в дію основних засобів вартістю 860 млн. грн., з них нових – на 410 млн. грн., сума зносу введених основних засобів 85 млн. грн. Вибуло основних засобів за повну вартість на 500 млн. грн., за залишковою вартістю на 380 млн. грн. Сума нарахованої амортизації складає 558,4 млн. грн. Середньооблікова чисельність робітників 800 тис. осіб, випуск продукції склав 6690 млн. грн.

Визначити:

- 1) повну первісну вартість основних засобів на кінець року;
- 2) залишкову вартість основних засобів на кінець року;
- 3) показники руху, стану та використання основних засобів.

Зробити висновки.

Завдання 4.

Випуск продукції за видами діяльності характеризуються такими даними:

Види діяльності	Рівень капіталовіддачі		Частка в загальній вартості основних засобів	
	Базовий рік	Звітний рік	Базовий рік	Звітний рік
А	0,345	0,443	0,482	0,495
Б	0,187	0,224	0,518	0,505

Визначити з використанням індексного методу:

1) середню зміну рівня капіталовіддачі у звітному періоді порівняно з базовим;

2) зміну рівня капіталовіддачі за рахунок зміни рівня використання основних виробничих засобів;

3) зміну рівня капіталовіддачі за рахунок зміни в структурі основних виробничих засобів.

Зробити висновки.

Завдання 5.

За трьома галузями відомі такі дані, млн. грн.:

Галузі	Товарна продукція у порівняльних цінах		Середньорічна вартість основних виробничих засобів	
	Базовий рік	Звітний рік	Базовий рік	Звітний рік
1	2210	2420	2500	2460
2	1360	1690	1700	1410
3	1490	1390	1650	1610

Визначити: на скільки відсотків і на скільки змінився середній рівень капіталовіддачі на підприємствах галузі:

а) у цілому;

б) за рахунок змін в ефективності використання основних засобів на кожному підприємстві;

в) за рахунок структурних зрушень у вартості основних засобів.

Зробити висновки.

Завдання 6.

Є такі дані, млн. грн.: реалізована продукція у I кварталі – 4700, у II кварталі – 6900; середній залишок оборотних засобів у I кварталі – 750, у II кварталі – 930.

Визначити:

1) показники швидкості оборотності оборотних засобів: кількість оборотів; тривалість одного обороту, днів;

2) суму вивільнення(залучення) коштів під впливом прискорення або уповільнення швидкості оборотності оборотних засобів.

Завдання 7.

Фірмою реалізована продукція у базисному році на 660 тис. грн., в звітному – на 770 тис. грн. Залишки оборотних засобів становили: на кінець базового року – 65 тис. грн., звітнього – 55 тис. грн.; на кінець I кварталу базового року – 60 тис. грн., звітнього – 70 тис. грн.; на кінець II кварталу базового року – 55 тис. грн., звітнього – 70 тис. грн.; на кінець III кварталу базового року – 60 тис. грн., звітнього – 60 тис. грн.; на кінець базового року – 55 тис. грн., звітнього – 65 тис. грн.

Визначити за кожний період:

- 1) середні залишки оборотних засобів;
- 2) число оборотів, тривалість одного обороту;
- 3) розмір вивільнених (додатково залучених) оборотних засобів;
- 4) коефіцієнт завантаження оборотних засобів.

Зробити висновки.

Завдання 8.

У поточному році, порівняно з базисним, число оборотів оборотних засобів зросло на 6%. Як змінився обсяг реалізованої продукції, якщо середні залишки зменшились на 9%?

Зробити висновки.

Завдання 9.

Відомо, що тривалість одного обороту оборотних засобів за звітний період збільшилась на 5 днів і становила 29 днів, середні залишки коштів скоротилися на 9%.

Визначте, як змінився обсяг реалізованої продукції за звітний період порівняно з базисним.

Зробити висновки.

Завдання 10.

Є дані за двома підприємствами про випуск продукції:

Показники	Підприємство А		Підприємство Б	
	Базовий рік	Звітний рік	Базовий рік	Звітний рік
Вироблено продукції, тис. грн.	579,6	569,8	630,2	698,9
Матеріальні витрати, тис. грн.	368,2	338,4	403,4	540,8

Визначити:

- 1) зведені індекси матеріаломісткості продукції змінного, фіксованого складу та структурних зрушень;
 - 2) зміну загального обсягу матеріальних витрат, в тому числі за рахунок змін окремих факторів.
- Зробити висновки.

Питання для самоконтролю:

1. Назвіть елементи національного багатства залежно від призначення і ролі у процесі відтворення.
2. Якими показниками характеризується склад виробничого фонду національного багатства?
3. Назвіть джерела інформації про національне багатство.
4. Вкажіть різницю між простим та розширеним відтворенням капіталу.
5. Які є форми зносу основних засобів?
6. Назвіть методи розрахунку амортизації.
7. Охарактеризуйте кумулятивний метод розрахунку амортизації.
8. Які елементи можна віднести до джерел фінансування капітальних вкладень?
9. Які існують методи оцінки доцільності капіталовкладень?

Тема 6. Статистика продукції.

Методичні рекомендації до вивчення теми

При вивченні цієї теми здобувачам вищої освіти необхідно знати поняття продукції промисловості та її склад за ступенем готовності, як відбувається облік продукції у натуральному, умовно-натуральному та вартісному виразі. Показники виконання плану по продукції промисловості.

Знати показники продукції сільського господарства, елементи і показники продукції рослинництва та тваринництва, вартісні показники продукції сільського господарства. Вміти використовувати індексний метод аналізу виробництва продукції.

Знати показники статистики будівельної діяльності та інвестицій, статистики транспорту та зв'язку, статистики торгівлі та статистики освіти, науково-технічної та інноваційної діяльності, інформатики.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 2, 3, 4.

Додаткові: 18, 22, 27.

Інтернет-ресурси: 1, 2, 7.

Питання до самостійного вивчення:

1. Основні показники статистики транспорту та зв'язку.
2. Показники статистики освіти, науково-технічної та інноваційної діяльності

Перелік індивідуальних завдань

Завдання 1.

За підприємством є такі дані про випуск продукції у звітному місяці, тис. грн.: вироблено готових виробів – 480; вироблено напівфабрикатів – усього 140, у тому числі перероблено у своєму виробництві – 90; виконано робіт промислового характеру на замовлення інших підприємств – 14; виготовлено інструменту спеціального призначення – усього 9, в тому числі використано у власному виробництві – 5, на капітальний ремонт власного устаткування – 3; залишки незавершеного виробництва на початок місяця складають 62, на кінець місяця – 60. Визначити: 1) валовий оборот; 2) валову продукцію (за двома методами); 3) товарну продукцію (за двома місяцями). Зробити висновки.

Завдання 2.

Обчислити обсяг валового випуску промислової продукції та його товарної продукції, коли відомо, що вартість готової продукції становить 240 тис. грн., виготовлено напівфабрикатів – 120 тис. грн., з яких реалізовано на суму 30 тис. грн. та перероблено у власному виробництві на 50 тис. грн. Промислові послуги на сторону – 35 тис. грн., а вартість власного виробничого устаткування – 12 тис. грн. Зробити висновки.

Завдання 3.

Товарообіг торгівельної організації у звітному періоді становив 48 млн. грн., витрати обігу – 6,4% товарообігу. Торгівельна організація отримала прибуток на суму 996 тис. грн. Витрати на оплату послуг транспорту і зв'язку – 27% від загальної суми витрат товарообігу. Визначити: 1) валову продукцію торгівлі; 2) частку валової продукції в товарообігу; 3) частку у валовій продукції витрат обігу, прибутку. Зробити висновки.

Завдання 4.

Товарообіг торгівельної організації у звітному періоді становив 51 млн. грн., витрати обігу – 6,6% товарообігу. Торгівельна організація отримала прибуток на суму 998 тис. грн. Витрати на оплату послуг транспорту і зв'язку – 28% від загальної суми витрат товарообігу. Визначити: 1) валову продукцію торгівлі; 2) частку валової продукції в товарообігу; 3) частку у валовій продукції витрат обігу, прибутку. Зробити висновки.

Питання для самоконтролю:

1. Які Ви знаєте показники статистики промисловості?
2. Які Ви знаєте показники статистики сільського господарства?
3. Які Ви знаєте показники статистики будівельної діяльності та інвестицій?
4. Які Ви знаєте показники статистики торгівлі?

Тема 7. Статистика ринку товарів та послуг. Статистика цін.

Методичні рекомендації до вивчення теми

При вивченні цієї теми здобувачам вищої освіти необхідно знати завдання статистичного вивчення ринку товарів та послуг, напрями і стадії аналізу ринку, джерела інформації, що використовуються при вивченні ринку, критерії сегментації ринку, систему статистичних показників ринку товарів та послуг.

Вміти аналізувати ситуації на ринку залежно від стану попиту і пропозиції. Знати статистичні методи аналізу стану ринку, прогнозування попиту і пропозиції.

Знати систему показників товарного руху та товарообігу, індекси швидкості та часу обороту товарів, методику індексного аналізу динаміки товарообороту.

Вміти проводити статистичний аналіз ефективності ринкових процесів.

Знати види цін і тарифів та організація їх статистичного спостереження, систему показників статистики цін. Вміти аналізувати динаміку цін та інфляційних процесів.

Знати методи оцінювання показників виробництва товарів та послуг за порівняльними цінами. Проводити статистичний аналіз коливання та співвідношення цін.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 2, 3, 4.

Додаткові: 15, 17, 20, 26.

Інтернет-ресурси: 1, 2, 7.

Питання до самостійного вивчення:

1. Напрями і стадії аналізу ринку.
2. Джерела інформації, що використовуються при вивченні ринку товарів та послуг.
3. Статистичний аналіз ефективності ринкових процесів.

Перелік індивідуальних завдань

Завдання 1.

Відомо, що цегельний завод міста в минулому році реалізував 17,4 млн. шт. цегли організаціям і населенню, а всі заводи області – 120 млн. шт. У поточному році завод реалізував 22,4 млн. шт. цегли при загальному обсязі 140 млн. шт. Визначити індекс конкурентоспроможності продукції заводу. Зробити висновки.

Завдання 2.

В листопаді минулого року товарна біржа продала бензин даної якості 1200 т за ціною 2,6 грн за літр, а в березні поточного року – 1350 т такої ж якості за ціною 2,7 грн за літр. Розрахувати коефіцієнт цінової еластичності попиту від ціни і зробити висновки.

Завдання 3.

Товарооборот за групою товарів А за місяць складає 500 тис. грн, а за групою Б – 400 тис. грн. Тривалість обороту товарів за групою А – 40 днів, а за групою Б – 30 днів. Визначити середню тривалість одного обороту за двома групами товарів.

Завдання 4.

У базисному періоді за II квартал товарні запаси у середньому склали (тис. грн.): на 01.04 – 220; на 01.05 – 240; на 01.06 – 250; на 01.07 – 260. Обсяг товарообороту за II квартал – 710 тис. грн. У звітному періоді за III квартал товарні запаси в середньому були на 6%, а обсяг товарообороту на 9% більшими у зрівнянні з базисним періодом. Визначити швидкість та тривалість товарообороту в періодах. Зробити висновки.

Питання для самоконтролю:

1. Назвіть умови створення товарних запасів.
2. Охарактеризуйте основні класифікаційні ознаки товарних запасів.
3. Яким чином товарні запаси характеризують ситуацію на ринку?
4. Охарактеризуйте основні методи визначення оптимального розміру товарного запасу.
5. Охарактеризуйте показники структури товарних запасів
6. Назвіть методи розрахунку середніх товарних запасів.
7. Як розраховуються показники часу та швидкості товарообігу?
8. Як побудувати індексні факторні моделі динаміки швидкості товарообігу та час обігу товарів?
9. Побудуйте індексну модель часу обігу товарів.

Тема 8. Статистика фінансів, грошово-кредитної та банківської системи.

Методичні рекомендації до вивчення теми

При вивченні цієї теми здобувачам вищої освіти необхідно знати поняття фінансів і завдання їх статистичного вивчення, систему показників фінансової статистики.

Знати бюджетну класифікацію – основу групувань доходів та витрат державного бюджету. Вміти проводити статистичний аналіз показників державного бюджету, індексний аналіз бюджетних витрат на душу населення.

Знати про групування, які використовуються при аналізі кредитної діяльності. Вміти проводити статистичний аналіз формування і ефективності використання кредитних ресурсів, статистичний аналіз оборотності та купівельної спроможності грошової маси.

Знати систему показників ощадних банків, показники аналізу обсягів, рівня, строків збережень, динаміки вкладів.

Знати систему показників чисельності суб'єктів страхування, страхових сум, прибутковості, рентабельності та ризику страхової справи.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 2, 3, 4.

Додаткові: 15, 17, 20, 22.

Інтернет-ресурси: 1, 2, 5, 7.

Питання до самостійного вивчення:

1. Сутність та функції ощадної справи, завдання статистики.
2. Сутність страхової справи.

Перелік індивідуальних завдань

Завдання 1.

Є умовні данні про курс грошової одиниці за результатами торгів на валютних біржах.

Визначити середній курс грошової одиниці на валютних біржах.

Валютна біржа	Курс грошової одиниці за оберненим котируванням, одиниць за 1 дол.	Обсяг торгів, млн. дол.
А	31,27	1,90
Б	31,54	5,40
В	31,95	0,45

Завдання 2.

Згідно умовних даних про курс грошової одиниці до долара здійснити вирівнювання ряду динаміки методом плинної середньої.

Час	Курс грошової одиниці до долара	Час	Курс грошової одиниці до долара
1	26,7	11	28,4
2	27,3	12	29,1
3	27,6	13	28,3
4	27,9	14	28,7
5	27,4	15	28,9
6	28,6	16	29,1
7	27,8	17	29,5
8	27,7	18	30,4
9	27,9	19	30,5
10	28,2	20	30,2

Завдання 3.

Є наступні дані:

Країна	Курс валюти даної країни по відношенню до валюти країни А		Товарооборот з країною А, млн. гр. од.	Індекс споживчих цін
	Базовий період	Звітний період		
В	6	8	40	1,30
С	18	15	140	1,03
В	16	20	20	1,20

Необхідно:

1) розрахувати індекси реальних курсів валюти країни А до валют країн В, С, В:

2) розрахувати індекс номінального ефективного курсу валюти країни А до сукупності валют країн В, С, О;

3) розрахувати індекс реального ефективного курсу валюти країни А до сукупності валют країн В, С, В.

Зробити висновки.

Завдання 4.

Показники розвитку країни характеризуються такими даними (млн. грн.):

Показники	Базисний рік	Звітний рік
Валовий випуск товарів та послуг	7240	6324
Валовий внутрішній продукт	3812	3396
Валовий національний дохід	3680	3308
Валовий національний наявний дохід	2904	2652
Доходи державного бюджету	1096	1128

Розрахуйте абсолютний приріст доходів державного бюджету, обумовлений змінами:

- а) обсягу валового випуску товарів і послуг;
- б) частки валового внутрішнього продукту у валовому випуску товарів і послуг;
- в) коефіцієнта співвідношення валового національного доходу і валового внутрішнього продукту;
- г) частки національного наявного доходу у валовому національному доході;
- д) частки доходів державного бюджету у валовому національному наявному доході.

Завдання 5.

Середні залишки позик по короткостроковому кредитуванні виробництва в звітному році становили 22 млн. грн., а оборот кредиту з погашення за рік – 160 млн. грн.

Визначити тривалість користування короткостроковим кредитом.

Завдання 6.

За даними про короткострокове кредитування банками промисловості

Галузь	Середні залишки кредиту, млн. грн.		Сума погашених кредитів, млн. грн.	
	Базисний рік	Звітний рік	Базисний рік	Звітний рік
1	25	28	250	336
2	30	30	348	390
Разом	54	58	598	726

Завдання 7.

У звітному періоді витрати населення міста на купівлю товарів становили 190 млн. грн. і на оплату послуг – 20 млн. грн. Ціни у порівнянні з базовим періодом на товари зросли на 2,5 %, на послуги – на 3 %. Визначити, як змінилась купівельна спроможність гривні.

Питання для самоконтролю:

1. Які Ви знаєте фінансові організації, їх роль та значення.
2. Які ви знаєте джерела статистичної інформації фінансових організацій?
3. Дайте визначення валютному ринку та назвіть основні статистичні показники валютного ринку.
4. Як характеризується ринок цінних паперів?
5. Що передбачає статистичний аналіз інфляції у світовій економіці?
6. Дайте визначення платіжного балансу та розкажіть про його структуру.

Тема 9. Статистичний аналіз результатів економічної діяльності.

Методичні рекомендації до вивчення теми

При вивченні цієї теми здобувачам вищої освіти необхідно знати загальні принципи вимірювання результатів економічної діяльності в СНР, про валовий випуск, проміжне споживання, валова додана вартість.

Знати про поняття ефективності суспільного виробництва і завдання її статистичного вивчення, систему показників ефекту, ресурсів і поточних витрат. Вміти визначати суму абсолютної та відносної економії ресурсів і поточних витрат.

Знати показники аналізу статистики та динаміки ефективності суспільного виробництва. Вміти проводити факторний аналіз динаміки економічної ефективності. Знати систему індексів ефективності суспільного виробництва, індекси середнього рівня ефективності та структурних зрушень.

Знати показники статистики прибутку й рентабельності суб'єктів економічної діяльності.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 2, 3, 4.

Додаткові: 11, 12, 21, 22, 25.

Інтернет-ресурси: 1, 2, 5, 7.

Питання до самостійного вивчення:

1. Факторний аналіз динаміки показників економічної ефективності.
2. Статистика підприємств, методологічні засади та система показників.
3. Інформаційне забезпечення результатів економічної діяльності підприємств.

Перелік індивідуальних завдань

Завдання 1.

Індекс національного доходу склав 125%, індекс фонду оплати праці – 115%. *Визначити* відносну економію оплати праці, якщо в поточному періоді він склав 220 млрд. дол. *Зробити* висновки.

Завдання 2.

Визначити індекси національного доходу та економічної ефективності суспільного виробництва, якщо в поточному періоді у зрівнянні з базисним витрати праці збільшились на 6%, продуктивність праці – на 4%, частка матеріальних витрат у сукупному продукті знизилась з 49 до 47%, а обсяг ресурсів сфери матеріального виробництва збільшився на 12%. *Зробити* висновки.

Завдання 3.

Визначити відносну економію виробничих ресурсів, якщо індекс національного доходу склав 1,15, а обсяг виробничих ресурсів у поточному періоді – 195 млрд. дол. і зріс на 25%. *Зробити* висновки.

Завдання 4

Визначити індекси національного доходу та економічної ефективності суспільного виробництва, якщо в поточному періоді у зрівнянні з базисним витрати праці збільшились на 6%, продуктивність праці – на 4%, частка матеріальних витрат у сукупному продукті знизилась з 49 до 47%, а обсяг ресурсів сфери матеріального виробництва збільшився на 12%.

Питання для самоконтролю:

1. Суть валового випуску, проміжного споживання, валової доданої вартості.
2. Назвіть показники ефекту, ресурсів і поточних витрат.
3. Як визначати суму абсолютної та відносної економії ресурсів і поточних витрат?
4. Методика факторного аналізу динаміки економічної ефективності.
5. Показники статистики прибутку й рентабельності суб'єктів економічної діяльності.

Тема 10. Статистика зовнішньоекономічної діяльності.

Методичні рекомендації до вивчення теми

При вивченні цієї теми здобувачам вищої освіти необхідно знати основні завдання статистики міжнародної торгівлі та зовнішньоекономічних зв'язків, суть статистичної оцінки експорту та імпорту, систему статистичних показників міжнародної торгівлі. Розуміти суть зовнішньоекономічного обороту та зовнішньоторговельного балансу. Вміти розраховувати статистичні показники ефективності зовнішньоекономічних зв'язків.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 2, 3, 4.

Додаткові: 10, 16, 20, 22, 24.

Інтернет-ресурси: 1, 4, 6, 7.

Питання до самостійного вивчення:

1. Статистичне вивчення товарообороту між країнами.
2. Зіставлення даних країн партнерів у зовнішній торгівлі товарами.

Перелік індивідуальних завдань

Завдання 1.

Визначити балансову тотожність "Ресурси-Використання" за методом товарних потоків для машинобудування за даними таблиці "Витрати-Випуск" України в цінах споживачів на підставі таких показників, млн. грн.: витрати на проміжне споживання 12891; валова додана вартість 5276; податки на продукти

та імпорт 2364; субсидії на продукти та імпорт –1; імпорт 11206; використання сировинних (проміжних) товарів 11479; кінцеві споживчі витрати 7; валове нагромадження 9164; експорт 11086.

2) Розрахувати:

- а) коефіцієнт покриття імпорту експортом;
- б) частку експорту у використанні ресурсів;
- в) матеріаломісткість валового випуску продуктів машинобудування;
- г) імпортозалежність галузі;
- д) частки кінцевих, капітальних та проміжних товарів і послуг у використанні ресурсів.

Завдання 2.

Визначити балансову тотожність “Ресурси-Використання” за методом товарних потоків для галузі торгівлі за таблиці "Витрати-Випуск" України в цінах споживачів на підставі таких показників, млн. грн.: витрати на проміжне споживання 7828; валова додана вартість 9259; податки на продукти та імпорт 729; субсидії на продукти та імпорт –; імпорт 2076; використання сировинних (проміжних) товарів 17743; кінцеві споживчі витрати 1669; валове нагромадження - ; експорт 480.

2) Розрахувати:

- а) коефіцієнт покриття імпорту експортом;
- б) частку експорту у використанні ресурсів;
- в) матеріаломісткість валового випуску ринкових послуг торгівлі;
- г) імпортозалежність галузі;
- д) частки кінцевих, капітальних та проміжних товарів і послуг у використанні ресурсів.

Завдання 3.

За даними зовнішньої торгівлі України з Норвегією за товарною групою “Риба і рибоподібні, молюски та інші безхребетні” розрахувати:

- 1) індекс умов торгівлі і зробити висновок;
- 2) коефіцієнт цінової еластичності попиту для експорту та імпорту.

Показник	Експорт		Імпорт	
	Базисний період	Поточний період	Базисний період	Поточний період
Вартість, тис. дол. США	2115	555	677	1252
Кількість, тон	2140	214	550	1280

Завдання 4.

Є наступні данні про експорт та імпорт Китаю, млрд. дол.:

Показники	Експорт		Імпорт	
	Базовий рік	Звітний рік	Базовий рік	Звітний рік
Всього товарів, в т.ч.:	462,0	968,9	660,0	791,5
продукція сільського господарства	28,7		45,2	51,7
паливо та мінеральні продукти	31,3	38,6	119,6	158,3
залізо та сталь	19,3	32,5	26,3	21,6
продукція хімічної промисловості		44,5	77,7	87,0
машини, обладнання та транспорт	352,2	456,3		357,0
текстильні вироби	41,1	48,7	15,5	16,4
одяг	74,2	95,4	1,6	1,7
інші товари	179,5	220,3	83,5	

Розрахувати відсутні показники та визначити:

- 1) зовнішньоторговельний оборот по кожній групі та в цілому за кожний рік;
 - 2) сальдо зовнішньої торгівлі по кожній групі та в цілому за кожний рік;
 - 3) товарну структуру експорту та імпорту за кожний рік, провести аналіз структурних зрушень;
 - 4) визначити коефіцієнти покриття експортом імпорту за кожний рік;
 - 5) провести аналіз динаміки розрахованих показників.
- Зробити висновки.

Питання для самоконтролю:

1. Що являє собою зовнішньоекономічна діяльність країни?
2. Назвіть основні напрями зовнішньоекономічної діяльності.
3. Які завдання виконує зовнішньоекономічна діяльність?
4. Що входить до предмету статистики зовнішньоекономічної діяльності?
5. Назвіть групи показників, які характеризують міжнародну торгівлю.
6. Назвіть групи елементів платіжного балансу.
7. Назвіть основні показники ефективності зовнішньоекономічних зв'язків.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти на практичних заняттях протягом навчального семестру відбувається за результатами виконання різних видів завдань. До складу таких завдань відносяться ситуаційні та розрахункові задачі, що потребують вирішення шляхом проведення аналітичних процедур, використання контрольних процедур, здійснення розрахунків. За результатами розв'язання даних завдань передбачається формування висновків та пропозицій.

Практичні заняття побудовано на виконанні значної кількості практичних розрахунків, активному використанні інформаційних джерел, що дозволяє підвищити рівень як теоретичних знань, так і практичних умінь з економічної статистики.

1. За кожне практичне заняття здобувач вищої освіти отримує 4 бали.

$(17 \text{ занять} * 4 \text{ балів}) = 68 \text{ балів}$.

2. Самостійна робота здобувача вищої освіти - 32 бали.

На практичному занятті оцінюються:

- усна відповідь здобувача вищої освіти – 1 бал;
- правильність розрахунків при розв'язуванні практичних завдань – 2 бали;
- повнота і обґрунтованість висновків за результатами рішення практичних завдань – 1 бали.

Оцінювання самостійної роботи:

- самостійне опрацювання теоретичних питань (складання конспекту) – до 10 балів;

- виконання індивідуального завдання у вигляді підготовки реферату та його повідомлення за темою, яку пропонує викладач; підготовка доповіді для виступу на науковому гуртку; підготовка доповіді для виступу на науковій конференції та написання наукової статті – до 22 балів.

Сума набраних балів здобувачем вищої освіти за роботу на практичних заняттях підсумовується з результатами оцінки самостійної роботи і складає загальну оцінку, яка враховується при проведенні підсумкового контролю знань з дисципліни.

Після вивчення курсу здобувач вищої освіти складає екзамен. Результат виконання екзаменаційних завдань оцінюється з урахуванням результатів поточного та підсумкового контролів у співвідношенні 80 : 20, де 80 – максимальна оцінка за виконання екзаменаційного завдання, 20 – результат поточної успішності відповідно до шкали переводу поточної роботи для врахування її при підсумковій оцінці.

Якщо здобувач вищої освіти повністю виконав програму дисципліни та набрав протягом семестру 75 і більше балів, то підсумкова оцінка може бути виставлена без опитування чи виконання екзаменаційного завдання на момент проведення екзамену.

У разі, якщо здобувач вищої освіти бажає поліпшити свою оцінку, або не набрав 75 балів, він складає екзамен з усієї програми навчальної дисципліни у вигляді письмового опитування знань згідно завдань встановленого зразка.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основні

1. Беркита К.Ф. Економічна статистика: курс лекцій: Навч. посібник / К.Ф. Беркита. К: Професіонал. 2014. 208с.
2. Економічна статистика: Навч. посібник /Р.М. Моторин, А.В. Головач, А.В. Сідорова та ін.; За ред. Р.М. Моторина. К: КНЕУ. 2017. 362с.
3. Єріна А.М. Економічна статистика: Практикум /А.М. Єріна, О.К. Мазуренко, З.О. Пальян. К: ЕксОб. 2012. 232с.
4. Лобачева І.Ф. Економічна статистика: опорний конспект лекцій. Вінниця: Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2018. 113 с. + Електронна копія.

Додаткові

1. Борух В.О. Економічна статистика: Навч. посібник /В.О. Борух, Р.В. Алямкін. К: Ліра-К. 2011. 318с.
2. Гетало В.П. Економічна статистика /В.П. Гетало, В.О. Борух, Р.В. Алямкін. Полтава: Світо., 2012. 212с.
3. Гаркавий І.К. Статистика: Навч. посібник. К.: Алерта. 2012. 608 с.
4. Економічна статистика: опорний конспект лекцій /Укл. Головач А.В., Головач Н.А., Демешко О.Г. К: КНТЕУ. 2010 100с.
5. Єріна А.М. Статистика: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. /А.М. Єріна, Р.М. Моторин, А.В. Головач; За заг. ред. Єріної А.М., Моторина Р.М. К: КНЕУ. 2012. 448с.
6. Крамченко Л.І. Економічна статистика: Навч. посібник /Л.І. Крамченко, Н.П. Лутчин, Б.С. Москаль. Львів: Новий Світ-2000. 2014. 364с. (Вища освіта в Україні).
7. Крамченко Л.І. Статистика ринку товарів і послуг: Навч. посібник / Л.І. Крамченко. - 2-ге вид., виправ, та доп. Львів: Новий світ-2000. 2007. 296с.
8. Лугінін О.Є. Статистика: Підручник /О.Є. Лугінін, Є.В. Білоусова. К: Центр навчальної літератури. 2012. 580с
9. Лугінін О.Є. Статистика: Підручник /О.Є. Лугінін. - 2-ге вид., перероб. і допов. К: Центр учбової літератури. 2013. 608с
10. Лугінін О.Є. Статистика національної економіки та світового господарства: Навч. посібник /О.Є. Лугінін, Є.В. Фомішин. К: Центр навчальної літератури. 2012. 502с.

11. Мармоза А.Т. Практикум із статистики: Навч. посібник /А.Т. Мармоза. К: Кондор. 2005. 512с.
12. Моторин, Р.М. Система національних рахунків: Навч. посібник / Р.М. Моторин, Т.М. Моторина. /К: КНЕУ. 2011. 336с.
13. Моторин Р.М. Міжнародна економічна статистика: Підручник / Р.М. Моторин. К: КНЕУ. 2014. 324с.
14. Національний класифікатор України. Класифікація видів економічної діяльності (КВЕД). ДК 009:2005: станом на 10 грудня 2010 р. К.: Центр учбової літератури. 2011. 224 с.
15. Про державну статистику: Закон України від 21.10.1992 та 13.07.2000 р. № 1922-III.
16. Парфенцева Н. Міжнародні статистичні класифікації в Україні: Впровадження й використання /Неля Парфенцева. К: Основи. 2010. 351с.
17. Пирожков С.І. Вибрані наукові праці: у двох томах. Т.1. Демографічний і трудовий потенціал /С.І. Пирожков. К.: КНТЕУ. 2008. 934с.
18. Рождественська Л.Г. Статистика ринку товарів і послуг: Навч. посіб. К.: КНЕУ. 2012. 419 с.
19. Статистика навч.-метод. посібник /Н.Б. Кушнір, Т.В. Кузнецова, Ю.В. Красовська та ін. К.: Центр учбової літератури. 2009. 208 с.
20. Стеценко С.Г., Демографічна статистика з основами демографії: Підручник /С.Г. Стеценко. К: Вища школа, 2015. 415с.
21. Тарасенко І.О. Статистика: Навч. посібник /І.О. Тарасенко. К.: Центр навчальної літератури. 2011. 344с.
22. Уманець Т.В. Статистика: Навч. посібник /Т.В. Уманець, Ю.Б. Пігарев. К: Вікар. 2013. 623с. (Вища освіта ХХІ століття).
23. Уманець Т.В. Економічна статистика: Навч. посібник /Т.В. Уманець. К: Знання. 2013. 429с. (Вища освіта ХХІ століття).
24. Фінансова статистика: опорний конспект лекцій /уклад. Н.А. Головач. К.: КНТЕУ. 2010. 77 с.
25. Фінансово-банківська статистика. Практикум: Навч. посібник / П.Г. Вшків, П.І. Пастер, В.П. Сторожук, Є.І. Ткач; За ред.. Є.І.Ткача. К.: Либідь. 2012. 232 с.
26. Штангрет А.М. Статистика: Навч. посібник /А.М. Штангрет, О.І. Копилук. К: Центр навчальної літератури. 2015. 232с.
27. Шустіков А.А. Фінансова статистика: Навч. посібник. К.: КНЕУ. 2012. 290 с.

28. Щурик М. В. Статистика: Навч. посібник /М.В. Щурик. - 2-ге вид., оновлене і допов. Львів: Магнолія 2006. 2014. 545 с. (Вища освіта в Україні).

Періодичні видання

1. Економіка України.
2. Статистика України.
3. Статистичні щорічники.
4. Фінанси України.

Інтернет-ресурси

1. www.ukrstat.gov.ua - Державна статистична служба України.
2. www.nbuv.gov.ua - Наукова бібліотека України ім. Вернадського.
3. www.kmu.gov.ua - Урядовий портал України.
4. www.un.org/deptd/unsd- ООН.
5. www.imf.org – МВФ.
6. www.europa.eu.int – ЄЕС.
7. www.europa.eu.int/en/comm./eurostat/servfr/home.htm - Євростат.